

a) tr. zák., nikoliv též Šu 205 a) tr. zák., poněvadž o zatajení zamlčením lze mluvit jen tehdy, a potud, když a pokud dlužník je povinen vyjeviti stav svého jmění svým věřitelům; tomu však není tak ve styku a poměru dlužníka k jednotlivým věřitelům, nýbrž jen ve styku a poměru k veškerosti věřitelů (úpadek, vyrovnávací řízení, mimosoudní vyrovnání). V případech vyjevovací přísahy podle Šu 100 konk. ř. a 38 vyr. ř. může tedy ovšem úmyslné zamlčení položky jmění tvořiti zločin podle Šu 205 a) tr. zák. (aspoň trestný pokus), ne však při vyjevovací přísaze podle Šu 47 ex. ř. — tu zakládá úmyslné zamlčení jen skutkovou podstatu zločinu podle Šu 199 a) tr. zák. V té příčině byl uplatňován zmatek podle čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. způsobem, přípustným podle Šu 290 tr. ř. při veřejném zrušovacím roku, a bylo proto zmateční stížnosti v tomto směru vyhověti, zrušiti rozsudek nalézacího soudu v uvedeném výroku, důsledkem toho ovšem též ve výroku o trestu a výrocích souvislých, sprostiti stěžovatelku podle Šu 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro zločin podle Šu 205 a) tr. zák. ve směru naznačeném a znovu vyměřiti trest pro zločin podvodu podle §§ů 197, 199 a), 200, 203 tr. zák. a zločin podvodného úpadku podle Šu 205 a) tr. zák., pokud jím obžalovaná zůstává vinnou.

Čís. 2473.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Zákonnému pojmu »osob blízkých« (§ 21 čís. 3, § 39 čís. 4 zákona) odpovídá konkubinát, zasnoubení, intimní poměr přátelský i vážný a opravdový poměr milenců, vyznačující se hlubší vnitřní povahou.

(Rozh. ze dne 7. září 1926, Zm II 232/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku krajského jakožto nalézacího soudu v Olomouci ze dne 22. února 1926, jímž byly stěžovatelky uznány vinnými zločinem podle Šu 21 čís. 2 zákona na ochranu republiky, zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a krajskému soudu v Olomouci uložil, by věc v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost dovolává se důvodů zmatečnosti čís. 5, 9 b) Šu 281 tr. ř. Až na jedinou z výtek, uplatňovaných s hlediska důvodu zmatku čís. 5, napadá jinak výhradně postup, jímž řeší rozsudek otázku, zda byl Adolf K., jemuž jako pachateli vojenského zločinu obžalované nadržovaly, osobou (jím) blízkou ve smyslu Šu 21 čís. 3 a Šu 39 čís. 4 zákona na ochranu republiky, jakož i výsledek tohoto řešení, rozsudekový závěr, že tu takového poměru není. Zmateční stížnosti nelze upříti oprávnění. Obžalovanou Aloisii W-ovou, jejíž matkou je druhá obžalovaná Marie W-ová, označují rozsudekové důvody jako milenku Adolfa K-a, ve vzájemném poměru obou spatřuje rozsudek poměr milostný.

V rozsudkových důvodech se sice uznává, že posouzení otázky, který poměr jest považovati za takový, že by (ve smyslu oněch předpisů zákonných) vylučoval trestnost, ponechává zákon volnému uvážení soudcovu; zároveň vyslovuje se však mínění, že soudce je při řešení této otázky vázán právním řádem, což prý vysvítá z toho, že zákon, používaje v §u 39 čís. 4 slov »rodinný poměr«, nemíní poukázati na pojem metalegální, nýbrž na zákony, upravující tyto poměry. Výsledkem těchto úvah, opřených o předpisy zákona občanského (§§y 40, 44, 45 a ustanovení druhé až čtvrté hlavy prvního dílu tohoto zákona vůbec), konkursního řádu (§ 32) a řádu odpůřčího (§ 4), je, že rozsudek vlastně jen v konkubinátu, ve sdílení společné domácnosti dvěma spolu neoddanými osobami po způsobu manželském, spatřuje poměr, obdobný poměru rodinnému ve smyslu §u 39 čís. 4 zákona na ochranu republiky, poněvadž to bylo zákonodárství, které (v §§ech 32 konk. ř. a 4 řádu odp.) postavilo družku, žijící s mužem ve společné domácnosti, na roveň s manželkou; naproti tomu odpírá rozsudek povahu tu zásadně poměru milostnému, především proto, že tu jde o vztah dvou osob, právním řádem neupravený, a dále vzhledem k tomu, že na rozdíl od manželství a konkubinátu, které mají podle své povahy míti jsoucnost trvalou, poměr milostný netrývá prý podle své povahy stále, nýbrž jen krátkou dobu.

Právní hledisko, došedší výrazu tímto závěrem rozsudkovým, nelze sdíleti v oné jeho všeobecnosti a bezvýhradnosti, s jakými vyslovuje jej rozsudek, který k němu dospěl hlavně následkem toho, že nerozlišuje mezi zákonnými pojmy »poměru rodinného« a »poměru rodinnému poměru obdobného«. Pouze otázku, zda odpovídá vzájemný poměr dvou nebo více osob onomu pojmu »poměru rodinného«, nikoli též otázku, zda jde v konkrétním případě o poměr tomuto poměru obdobný, dlužno řešiti podle příslušných předpisů zákonných a uznati za rodinné poměry všechny ony vzájemné vztahy osob, v nichž je spatřují předpisy zákona občanského, citované v rozsudku, s výjimkou §u 45, podávajícího pojem »zasnoubení«. Podle tohoto předpisu nepřináší totiž zasnoubení s sebou právní povinnosti uzavřítí manželství, není tudíž samo o sobě ani poměrem rodinným, který se podle §u 44 zák. obč. zakládá naopak teprve smlouvou manželskou. Také zasnoubení, poměr snoubenců přichází tudíž v úvahu nikoli jako poměr rodinný, za jaký jej pokládá rozsudek, nýbrž jen jako poměr tomuto poměru obdobný. Toto přesné rozlišování má značný význam jako doklad právní mylnosti onoho základního hlediska, s něhož rozsudek řeší dotyčnou otázku již theoreticky. Dle §u 45 obč. zák. nepřináší totiž zasnoubení nebo předběžný slib vejíti v manželství, nehledíc k případným náhradním nárokům pro jeho zrušení (§ 46 obč. zák., též § 506 tr. zák. a § 1358 obč. zák.), které tu nepřicházejí v úvahu, s sebou nižádný právní závazek, bez ohledu na okolnosti a podmínky, za nichž bylo dáno nebo přijato. Obé má význam pouhého »pactum de contrahendo«, není vázáno na zachování vnější formy a nesejde zejména na vnitřní podstatě poměru jím založeného. Z předpisu §u 39 čís. 4 zákona na ochranu republiky, skýtačícího zajisté nejbezpečnější vodítko pro správné řešení otázky, o niž

jde, je však zjevno, že okolnost, dodávající tomu kterému poměru povahy poměru »osob blízkých«, spatřuje zákon především ve vnitřní jeho podstatě, v duševní, zejména citové pásce, pojící k sobě dotyčné osoby a přinášející s sebou mimo jiné, že by ujmu, utrpěnou jednou z nich, pociťovala druhá jako ujmu vlastní. U osob, poutaných k sobě navzájem některým ze zákonných svazků rodinných, zejména příbuzenstvím, švakovstvím nebo manželstvím, se onen vzájemný vnitřní vztah přímo předpokládá, proto také § 39 čis. 4 zákona na ochranu republiky uvádí jako »osoby blízké« především osoby, k nimž je ten, o něhož jde, v poměru rodinném. Omezení zákonného pojmu »osob blízkých«, právě jen na tyto osoby by však jednak neodpovídalo názorům doby, jednak by nevyhovovalo ani po stránce psychologické a ethické, jelikož by z něho vyloučeny byly osoby, jichž vzájemný vztah se svojí vnitřní podstatou začasť vyrovná poměru, založenému na svazcích rodinných, bývá dokonce nezřídka nad něj mocnější, zejména pokud jde o pouta duševní je pojící, která jsou podle zákona hlavním předpokladem, by bylo lze na ten který poměr nazíratí jako na poměr »osob blízkých«. Proto postaveny v onom předpisu zákonném osobám, nacházejícím se k sobě ve vzájemném poměru rodinném, na roveň osoby, které jsou k sobě v poměru, rodinnému poměru sice jen obdobném (nikoli »podobném«), jak se méně přesně vyjadřuje ve svých důvodech opětovně rozsudek, ale niterně tak hluboce založeném, že by i tu ujmu, utrpěnou jednou z nich, pociťovala druhá jako ujmu vlastní. Po stránce vnější stačí, vykazuje-li dotčený poměr jakousi tvářnost, přibližující jej některému ze zákonem uznaných poměrů rodinných. S tohoto hlediska dlužno pak uznati, že zákonnému pojmu »osob blízkých« odpovídá především a to v důsledku názorů novější doby, jimž výraz propůjčen ovšem i v příslušných předpisech zákonných, konkubinát, ale i pouhé zasnoubení, že však jím jest i pouhý intimní poměr přátelský (Milota: Zákon na ochranu republiky strana 123, Prochaska: Das Gesetz zum Schutze der Republik, strana 56). Důsledně není však zajisté příčiny, by z téhož zákonného pojmu vylučován byl obdobný poměr dvou osob různého pohlaví, zbudovaný na vzájemné lásce a sympatii, tedy poměr milenců, který začasť neliší se od poměru snoubenců ničím jiným, než právě jen tím, že mezi nimi nedošlo k formálnímu zasnoubení, tudíž zjevem s onoho hlediska bezvýznamným. Nelze ovšem přisuzovati onu povahu každému milostnému poměru bez rozdílu. Nebylo by zejména na místě spatřovati poměr »osob blízkých« v pouhém přechodném, prchavém vzájemném styku dvou osob různého pohlaví, postrádajícím hlubšího niterného základu, jaký má na zřeteli patrně i rozsudek, zdůrazňuje ve svých důvodech zpravidla prý nestálou povahu, kratší dobu trvání takového poměru. Než rozsudek sám způsobem, jímž se tu vyjadřuje (takový poměr n e t r v á v á podle své povahy stále, nýbrž jen krátkou dobu), připouští nepřímou, že se vyskytují také milostné poměry, které trvají po delší dobu a končívají často i bez předchozího zasnoubení nebo slibu vejíti v manželství sňatkem. V tom i onom, v delším trvání poměru a v pozdějším sňatku, lze pak zajisté právem spatřovati zjevy, dovolující souditi, že šlo v konkrétním případě o poměr povahy, nazna-

čené v §u 39 čís. 4 zákona na ochranu republiky, totiž o poměr, vyznačující se hlubší vnitřní podstatou. Otázku, zda milostný poměr spadá pod zákonný pojem »osob blízkých«, nelze tudíž řešiti pouze ryze theoreticky a schematicky, jak se děje v rozsudku, nýbrž nutno rozhodovati ji v každém jednotlivém případě zvlášť a samostatně.

Pokud jde o souzený případ, zjišťuje sám rozsudek některé skutečnosti, dovolující souditi, že milostný poměr obžalované Aloisie W-ové k Adolfu K-ovi, důsledně tudíž i poměr obou obžalovaných ku jmenovanému odpovídal zákonnému pojmu »osob blízkých«. Podle těchto zjištění seznámil se K. s obžalovanou Aloisií W-ovou již asi v létě roku 1922 a jel s ní do K., bydliště to obou obžalovaných, kde ji později u její matky navštívil a se u ní po dva měsíce zdržoval. Byl také dne 9. listopadu 1922 v bytě obžalované Aloisie W-ové zatčen. Také po svém útěku z vojenské věznice, k němuž došlo dne 3. dubna 1923, zdržoval se K. několikrát v bytě obžalované Marie W-ové a i v době od 22. června do 9. září 1924 zdržoval se u své milenky, obžalované Aloisie W-ové a to v srpnu 1924 asi tři týdny a po krátké přestávce zase jeden týden a přenocoval v bytě obžalovaných mimo to několikrát, také v noci na den 9. září 1924. Podotknouti dlužno, že, ač rozsudek mluví jednou o bytě »obžalovaných«, jindy o bytě pouze jedné nebo druhé z nich, je z celkové souvislosti zcela nepochybně zjevno, že ve skutečnosti je tu vesměs řeč o jednom a témž (společném) bytě obou obžalovaných v K. Trestná činnost obžalovaných spadá podle rozsudku do doby od 22. června do 9. září 1924. Z vojenské služby sběhl K. podle rozsudkového zjištění dne 21. června 1924, dne 9. září téhož roku byl zatčen, z rozsudkového zjištění pak vychází na jevo dále, že před tím, než dne 21. června 1924 sběhl, a zejména i po té, kdy byl dne 9. září 1924 zatčen, byl buď ve vojenské službě nebo v trestech, uložených mu jednak v trvání 6 měsíců žaláře rozsudkem divisního soudu v Olomouci ze dne 2. července 1923, jednak v trvání 8 měsíců žaláře rozsudkem téhož soudu ze dne 13. ledna 1925. Uváží-li se, že podle rozsudkového zjištění zdržoval se jmenovaný v době od srpna do 9. září 1924, tudíž během doby několika málo týdnů celkem při nejmenším po dobu asi čtyř týdnů téměř nepřetržitě v bytě obžalovaných, kde i mimo to několikrát přenocoval, a že i před tím se v bytě tom zdržoval opětně, v roce 1922 dokonce po dobu dvou měsíců, lze důvodně říci, že se mimo dobu vojenské služby, pokud se týče trestů na svobodě zdržoval v bytě obžalovaných způsobem, který vzhledem k milostnému poměru jeho s obžalovanou Aloisií W-ovou dodával vzájemnému poměru obou do jisté míry i ráz sdílení společné domácnosti po způsobu manželském, byť dočasně přerušovaného. Rozsudek nevyslovuje se sice přesně o tom, kdy vzešel onen milostný poměr mezi oběma, vzhledem k tomu však, že se v něm nepraví opak, dlužno za to míti, že sám rozsudek klade počátek jeho již v dobu, kdy se oba spolu seznámili, tedy asi do léta 1922. Rozsudek posléze zjišťuje, že se K. s obžalovanou Aloisií W-ovou v září 1925 vzali, vstoupili totiž spolu v manželství. Oba zjevy, delší než tři léta trvající milostný poměr i pozdější sňatek obou, dovolují souditi, že šlo, zejména i v době trestné činnosti obžalovaných,

o poměr, odpovídající s hlediska oněch povšechných právních úvah zákonnému pojmu »osob blízkých«. Této povahy neodnímají onomu poměru ani okolnosti, zdůrazňované v rozsudkových důvodech na oporu opačného stanoviska. Vážnosti a opravdovosti poměru toho nemusil nezbytně býti na újmu zejména, pokud jde o způsob, jakým naň nazíraly obžalované, ani zjev, zjištěný rozsudkem, že totiž K. měl současně několik milenek, že měl zejména v A. milenku, s níž měl dokonce i dítě, a že měl v O. milostný poměr v roce 1924, tedy, jak se v rozsudku zvláště zdůrazňuje, »poměrně« krátký čas před sňatkem s obžalovanou Aloisií W-ovou, k němuž došlo podle zjištění samotného rozsudku teprve v září 1925. Rozsudek z těchto zjevů ostatně usuzuje pouze, že K. nepokládal svoji známost s obžalovanou Aloisií W-ovou za vážnou, nezjišťuje však, že by ony zjevy byly známy také obžalovaným, ohledně nichž naopak připouští, že pokládaly svůj poměr ke jmenovanému za poměr osob blízkých.

Čís. 2474.

Telegrafy (zákon ze dne 20. prosince 1923, čís. 9 sb. z. a n.).

Pojem »zařízení« (§ 24 čís. 1 zákona) zahrnuje v sobě i »součástky zařízení«, třebas jich lze užiti i k jiným účelům.

V subjektivním směru stačí ke skutkové podstatě přečinu podle Šu 24 čís. 1 zákona jakkoliv zaviněné jednání proti zákazu zákona; nevyvíňuje omyl ohledně doby, kdy dlužno žádost o úřední povolení podati.

(Rozh. ze dne 10. září 1926, Zm I 306/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 31. března 1926, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle Šu 24 odst. prvý zákona ze dne 20. prosince 1923, čís. 9 Sb. z. a n. z roku 1924.

Důvody:

Pokud zmateční stížnost dovolává se důvodů zmatečnosti čís. 9 a) a 10 Šu 281 tr. ř., v pravdě jen čís. 9 a), domáhajíc se sprostění obžalovaného z obžaloby, uplatňuje, že skutková podstata přečinu podle Šu 24 čís. 1 zákona o radiotelegrafii, jímž byl obžalovaný uznán vinným, není dána ani v objektivním směru. Namítá v podstatě, že obžalovaný neměl ještě úplně zařízené radiotelefonní stanice, nýbrž teprve si opatřil prostředky k jejímu zařízení, takže stanice nebyla dokončena a v době četnické prohlídky hotova. Přečin podle Šu 24 čís. 1 zákona je prý však dokonán teprve úplným zařízením stanice, nikoli již zkoušením možnosti jejího zařízení. Stížnost zneuznává podstatu onoho zákonného ustanovení. Obžalovaný byl uznán vinným proto, že v lednu 1926 v U. bez povolení přechovával radiotelefonní z a ř í z e n í. V Šu 24 čís. 1 mluví se také jen o zařízení a nikoli o hotové radiotelefonní stanici. Pravda, že